

Határozatok Tára

A BÍRÓSÁG ÍTÉLETE (második tanács)

2021. március 4.*

„Előzetes döntéshozatal – Környezet – 92/43/EGK irányelv – A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelme – A 12. cikk (1) bekezdése – 2009/147/EK irányelv – A vadon élő madarak védelme – 5. cikk – Erdőgazdálkodás – A védett fajok védelmének biztosítására irányuló tilalmak – Végleges fakitermelési terv – Védett fajok élőhelyül szolgáló területek”

A C-473/19. és C-474/19. sz. egyesített ügyekben,

az EUMSZ 267. cikk alapján benyújtott előzetes döntéshozatal iránti kérelmek tárgyában, amelyeket a Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (vänersborgi körzeti, ingatlanügyi és környezetvédelmi bíróság, Svédország) a Bírósághoz 2019. június 18-án érkezett, 2019. június 12-i és 13-i határozatával terjesztett elő

a **Föreningen Skydda Skogen** (C-473/19),

a **Naturskyddsföreningen i Härryda**,

a **Göteborgs Ornitologiska Förening** (C-474/19)

és

a **Länsstyrelsen i Västra Götalands län**,

B. A. B. (C-473/19),

U. T. B. (C-474/19)

között folyamatban lévő eljárásokban,

A BÍRÓSÁG (második tanács),

tagjai: A. Arabadjiev tanácselnök (előadó), K. Lenaerts, a Bíróság elnöke, a második tanács bírójaként eljárva, A. Kumin, T. von Danwitz és P. G. Xuereb bírák,

főtanácsnok: J. Kokott,

hivatalvezető: A. Calot Escobar,

tekintettel az írásbeli szakaszra,

* Az eljárás nyelve: svéd.

figyelembe véve a következők által előterjesztett észrevételeket:

- a Föreningen Skydda Skogen képviselőjében E. Götmark,
- a Naturskyddsföreningen i Härryda képviselőjében J. Hort,
- a cseh kormány képviselőjében M. Smolek, J. Vlácil és L. Dvořáková, meghatalmazotti minőségben,
- az Európai Bizottság képviselőjében K. Simonsson, C. Hermes és E. Ljung Rasmussen, meghatalmazotti minőségben,

a főtanácsnok indítványának a 2020. szeptember 10-i tárgyaláson történt meghallgatását követően,

meghozta a következő

Ítéletet

- 1 Az előzetes döntéshozatal iránti kérelmek a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv (HL 1992. L 206., 7. o.; magyar nyelvű különkiadás 15. fejezet, 2. kötet, 102. o.; a továbbiakban: élőhelyvédelmi irányelv) 12. cikke (1) bekezdésének, valamint a vadon élő madarak védelméről szóló, 2009. november 30-i 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv (HL 2010. L 20., 7. o.; a továbbiakban: madárvédelmi irányelv) 5. cikkének értelmezésére vonatkoznak.
- 2 E kérelmeket az egyrészről a Föreningen Skydda Skogen („Védd az erdőt” egyesület), a Naturskyddsföreningen i Härryda (härrydai természetvédelmi egyesület) és a Göteborgs Ornitologiska Förening (göteborgi ornitológiai társaság), másrészről a Länsstyrelsen i Västra Götalands län (Västra Götaland megyei közigazgatási hivatal, Svédország), B. A. B. és U. T. B. között a Västra Götaland megyei közigazgatási hivatal azon határozata tárgyában folyamatban lévő jogviták keretében terjesztették elő, amelyben e hivatal nem lépett fel a Härryda (Svédország) település területén található erdőterületet érintő fakitermelési bejelentéssel szemben.

A jogi háttér

Az uniós jog

Az élőhelyvédelmi irányelv

- 3 Az élőhelyvédelmi irányelv harmadik, negyedik és hatodik preambulumbekkezdése a következőképpen szól:

„mivel ezen irányelv fő célja, a biológiai sokféleség fenntartásának előmozdítása a gazdasági, társadalmi, kulturális és regionális igények figyelembevételével hozzájárul a fenntartható fejlődés közös céljának megvalósításához; mivel a biológiai sokféleség fenntartása egyes esetekben megkívánja bizonyos emberi tevékenységek fenntartását és ösztönzését is;

mivel a tagállamok európai területén belül folyamatosan károsodnak a természetes élőhelyek, és egyre növekszik a súlyosan veszélyeztetett vadon élő állat- és növényfajok száma; mivel a veszélyeztetett természetes élőhelyek és fajok a Közösség természeti örökségét képezik, és veszélyeztetettségük gyakran országhatárokon átívelő problémát jelent, közösségi szintű intézkedésekre van szükség védelmük érdekében;

[...]

mivel ahhoz, hogy gondoskodni lehessen a közösségi érdekeltségű természetes élőhelyek és fajok kedvező védeltségi állapotának helyreállításáról, illetve fenntartásáról, különleges természetvédelmi területeket kell kijelölni egy egységes európai ökológiai hálózat előre meghatározott ütemtervnek megfelelő létrehozása érdekében”.

4 Ezen irányelv 1. cikkének i) és m) pontja szerint:

„Ezen irányelv alkalmazásában:

[...]

i) *egy faj védeltségi helyzete [helyesen: állapota]*: a fajt érintő azon hatások összessége, amelyek a 2. cikkben meghatározott területen belül hosszú távon befolyásolhatják a faj populációinak eloszlását és sűrűségét.

A védeltségi helyzet [helyesen: állapot] abban az esetben minősül »kedvezőnek«, ha:

– az érintett faj populációinak dinamikájára vonatkozó adatok azt mutatják, hogy a faj képes hosszú távon fenntartani magát természetes élőhelyének életképes alkotórészeként, továbbá

– a faj természetes előfordulási területe nem csökken, és valószínűleg a belátható jövőben sem fog csökkenni, továbbá

– kellő nagyságú élőhely áll rendelkezésre jelenleg és valószínűleg a jövőben is a faj populációinak hosszú távú fennmaradásához.

[...]

m) *példány*: a IV. vagy az V. mellékletben felsorolt fajba tartozó, élő vagy elpusztult állat, illetve növény, továbbá annak bármely része, származéka, valamint minden egyéb olyan termék, amelyről kísérőokmány, csomagolás, jelölés, címke vagy bármely egyéb körülmény alapján megállapítható, hogy az érintett fajba tartozó állat, illetve növény része vagy származéka”.

5 Az említett irányelv 2. cikke szerint:

„(1) Az irányelv célja, hogy a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelmével hozzájáruljon a biológiai sokféleség biztosításához a Szerződésben érintett tagállamok európai területén belül [helyesen: a tagállamoknak a Szerződés hatálya alá tartozó európai területén belül].

(2) Az irányelvnek megfelelően hozott intézkedések célja a közösségi érdekeltségű [helyesen: jelentőségű] természetes élőhelyek, valamint vadon élő állat- és növényfajok kedvező védeltségi helyzetének [helyesen: állapotának] fenntartása, illetve helyreállítása.

(3) Az irányelvnek megfelelően hozott intézkedések figyelembe veszik a gazdasági, társadalmi és kulturális igényeket, valamint a regionális és a helyi sajátosságokat is.”

6 Ugyanezen irányelv 12. cikke (1) bekezdésének szövege a következő:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket a IV. melléklet a) pontjában felsorolt állatfajok természetes elterjedési területükön való szigorú védelmének [helyesen: szigorú védelmére irányuló rendszer bevezetése] érdekében, megtiltva az alábbiakat:

- a) e fajok vadon befogott [helyesen: vadon élő] példányainak szándékos befogásának vagy megölésének bármely formája;
- b) e fajok szándékos zavarása, különösen párzás [helyesen: szaporodás], utódnevelés, áttelelés és vándorlás idején;
- c) vadon élő állatok tojásainak szándékos elpusztítása vagy begyűjtése;
- d) párzási, költő- vagy pihenőhelyek károsítása vagy elpusztítása.”

7 Az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikkének (1) bekezdése előírja:

„Amennyiben nincs más megfelelő megoldás és az eltérés megengedése nem befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védeltségi állapotának fenntartását az elterjedési területükön [helyesen: a természetes elterjedési területükön], a tagállamok engedélyezhetik a 12., 13., 14. cikkben, valamint a 15. cikk a) és b) pontjában foglalt rendelkezésektől való eltérést az alábbiak érdekében:

- a) a vadon élő állatok és növények, valamint a természetes élőhelyek védelme;
- b) termést, állatállományt, erdőt, halastavat, vizeket és más típusú, tulajdont érintő súlyos károk megelőzése;
- c) közegészség, közbiztonság vagy más kiemelkedően fontos közérdek, beleértve a társadalmi vagy gazdasági érdekeket is, továbbá a környezet számára kiemelkedően előnyös hatás elérése;
- d) az érintett fajok újbóli elszaporításával és visszahonosításával kapcsolatos kutatás és oktatás, továbbá az e célok érdekében végzett tenyésztés és nemesítés, növények esetében a mesterséges szaporítást is beleértve;
- e) a IV. mellékletben felsorolt fajok korlátozott és az illetékes nemzeti hatóságok által meghatározott számú példányai szigorúan ellenőrzött feltételek mellett, szelektív módon és korlátozott mértékben történő befogásának, begyűjtésének vagy tartásának engedélyezése.”

8 Az élőhelyvédelmi irányelv IV. mellékletének a) pontja közösségi jelentőségű, szigorú védelmet igénylő állatfajként jelöli meg többek között a *Rana arvalis*t, közismert nevén a mocsári békát.

A madárvédelmi irányelv

9 A madárvédelmi irányelv (3)–(5) preambulumbekkezdése a következőképpen szól:

„(3) A tagállamok európai területén természetesen előforduló vadon élő madárfajok nagy részének állománya csökken, néhány esetben igen gyorsan. Ez a csökkenés komoly veszélyt jelent a természetes környezet megőrzése szempontjából, különösen azért, mert ezáltal veszélybe kerül a biológiai egyensúly.

- (4) A tagállamok európai területén természetesen előforduló vadon élő madarak főként vonuló fajok. Ezek a fajok közös örökséget jelentenek, és a hatékony madárvédelem jellegzetesen határokon átnyúló környezetvédelmi probléma, amely közös felelősséggel jár.
- (5) A tagállamok európai területén természetesen előforduló vadon élő madárfajok védelmét biztosítani kell a Közösség életkörülmények javítására és a fenntartható fejlődésre irányuló céljai megvalósítása érdekében.”

10 Ezen irányelv 1. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) Ez az irányelv a tagállamok Szerződésben érintett európai területén természetesen előforduló összes vadon élő madárfaj védelmére vonatkozik. Célja e fajok védelme, kezelése és ellenőrzése, továbbá szabályokat állapít meg hasznosításukkal kapcsolatban.

(2) Ezt az irányelvet a madarakra, tojásokra, fészkeikre és élőhelyeikre kell alkalmazni.”

11 Az említett irányelv 2. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy az 1. cikkben meghatározott fajok állományait megfelelő szinten fenntartsák, vagy olyan szintre hozzák, amely megfelel különösen az ökológiai, tudományos és kulturális követelményeknek, figyelembe véve a gazdasági és rekreációs követelményeket is.”

12 Ugyanezen irányelv 3. cikke a következőképpen rendelkezik:

„(1) A 2. cikkben foglalt követelmények figyelembevételével a tagállamok valamennyi, az 1. cikkben meghatározott madárfaj esetében megteszik az élőhelyek megfelelő sokféleségének és nagyságának megőrzéséhez, fenntartásához vagy helyreállításához szükséges intézkedéseket.

(2) A biotópok és élőhelyek megőrzése, fenntartása és helyreállítása elsősorban az alábbi intézkedéseket foglalja magában:

- a) védett területek kialakítása;
- b) a védett területeken belüli és kívüli élőhelyek ökológiai szempontú fenntartása és kezelése;
- c) a tönkretett biotópok helyreállítása;
- d) biotópok kialakítása.”

13 A madárvédelmi irányelv 4. cikke szerint:

„(1) Az I. mellékletben említett fajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítása érdekében elterjedési területükön az élőhelyüket érintő különleges védelmi intézkedésekre van szükség.

[...]

A tagállamok a mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területeket e fajok védelme érdekében különleges védelmi területté minősítik, figyelembe véve a fajok védelmi szükségleteit azokon a földrajzilag meghatározott tengeri és szárazföldi területeken, ahol ezt az irányelvet alkalmazni kell.

[...]

(4) Az (1) és (2) bekezdésben meghatározott védett területek vonatkozásában a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket az élőhelyek szennyezésének vagy elpusztításának, illetve a madarak bármiféle zavarásának elkerülése érdekében, amennyiben azok jelentősek e cikk céljai szempontjából. A tagállamok e védett területeken kívül is törekednek az élőhelyek szennyezésének vagy elpusztításának elkerülésére.”

14 Ezen irányelv 5. cikke a következőképpen rendelkezik:

„A 7. és 9. cikk sérelme nélkül, a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket az 1. cikkben meghatározott valamennyi madárfaj általános védelmi rendszerének kialakítására, megtiltva különösen:

- a) a bármilyen módszerrel végzett szándékos elpusztítást vagy befogást;
- b) fészkeik és tojásaik szándékos elpusztítását vagy károsítását, illetve fészkeik eltávolítását;
- c) tojásaik természetből való begyűjtését és e tojások birtoklását, még üres állapotban is;
- d) e madarak szándékos zavarását, különösen a költési és fiókanevelési időszakban, amennyiben a zavarás jelentős lenne az irányelv céljaira tekintettel;

[...]”

15 Az említett irányelv 9. cikkének (1) bekezdése szerint:

„A tagállamok, ha nincs más megfelelő megoldás, eltérhetnek az 5–8. cikk rendelkezéseitől a következő okok miatt:

- a) – a közegészség és közbiztonság érdekében,
 - a légi biztonság érdekében,
 - a növényi kultúrák, az állatállomány, az erdők, a halgazdaságok és a vizek súlyos károsodásának megelőzése érdekében,
 - a növény- és állatvilág védelme érdekében;
- b) a kutatás és oktatás, az újraterelítés, a visszaterelítés és az esetlegesen ezekhez szükséges tenyésztés céljából;
- c) szigorúan szabályozott feltételek mellett és szelektív alapon, egyes madarak kis számú befogásának, tartásának vagy egyéb észszerűen megindokolható hasznosításának engedélyezése érdekében.”

16 A madárvédelmi irányelv 14. cikkének szövege a következő:

„A tagállamok bevezethetnek az irányelvben előírtaknál szigorúbb védelmi intézkedéseket.”

A svéd jog

17 Az artskyddsförordningen (2007:845) (a fajok védelméről szóló rendelet [2007:845]; a továbbiakban: a fajok védelméről szóló rendelet) 4. §-ának első bekezdése, amely rendeletet a miljöbalken, lag (1998:808) (a környezetvédelmi törvénykönyvről szóló törvény [1998:808] 8. fejezetének 1. §-a alapján fogadták el egyrészt a vadon élő madarak védelméről szóló, 1979. április 2-i 79/409/EGK tanácsi

irányelv (HL 1979. L 103., 1. o.) 5. cikkének – amelynek szövegét átvette a madárvédelmi irányelv 5. cikke, amely hatályon kívül helyezte és felváltotta a 79/409 irányelvet – másrészt az élőhelyirányelv 12. cikkének a svéd jogba történő átültetése érdekében, a következőképpen rendelkezik:

„Vadon élő madarak, valamint jelen rendelet 1. mellékletében »N« vagy »n« megjelöléssel ellátott, vadon élő állatfajok esetében tilos:

1. az állatok szándékos befogása vagy megölése;
2. az állatok szándékos zavarása, különösen szaporodás, utódnevelés, áttelelés és vándorlás idején;
3. a tojások szándékos elpusztítása vagy természetből való begyűjtése;
4. az állatok szaporodó- vagy pihenőhelyeinek károsítása vagy elpusztítása.

A tilalmakat az állatok életének valamennyi szakaszában alkalmazni kell.

[...]”

- 18 E rendelet 4. §-a első bekezdésének 1–3. pontja, így a madárvédelmi irányelv 5. cikkének a)–d) pontja és az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontja alapján tiltott szándékos cselekményekre vonatkozó szabályokat ülteti át. Az említett rendelet 4. §-a első bekezdésének 4. pontja az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdése d) pontját ülteti át.
- 19 A fajok védelméről szóló rendelet 1. melléklete tartalmazza a madárvédelmi irányelv I–III. mellékletében, valamint az élőhelyvédelmi irányelv II., IV. és V. mellékletében felsorolt valamennyi faj felsorolását.
- 20 A skogsvårdslagen (1979:429) (az erdőgazdálkodásról szóló törvény [1979:429]) 30. §-ából kitűnik, hogy a kormány vagy az általa kijelölt közigazgatási hatóság utasításokat adhat ki többek között a természetes környezet figyelembevételével kapcsolatban, amelyet az erdőgazdálkodás során kötelező betartani.

Az alapeljárások és az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdések

- 21 A Härryda településen található erdőterületre vonatkozóan fakitermelési bejelentést nyújtottak be a Skogsstyrelsenhez (nemzeti erdészeti igazgatóság, Svédország). E bejelentés végleges fakitermelésre vonatkozik, amely szinte valamennyi fa eltávolításával jár.
- 22 A nemzeti erdészeti igazgatóság véleményt adott a konkrét esetben ajánlott elővigyázatossági intézkedésekről, és úgy ítélte meg, hogy az e bejelentésben leírt tevékenység – a véleményében foglaltak betartása esetén – a fajok védelméről szóló rendeletben előírt tilalmak egyikével sem ellentétes.
- 23 Amint az az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből kitűnik, a szóban forgó bejelentés tárgyát képező erdőterület a fajok védelméről szóló rendelet által védett fajok természetes élőhelye. Márpedig az e területen tervezett erdőgazdálkodási tevékenység azzal a következménnyel jár, hogy e védett fajok példányait megzavarják vagy elpusztítják. Ezenkívül az említett fajok e területen lévő tojásait is elpusztítják.
- 24 2016. december 22-én és 2018. január 17-én az alapeljárás felperesei azt kérték a Västra Götaland megyei közigazgatási hivaltaltól, amely e megyében a fajok védelmének ellenőrzéséért felelős, hogy lépjen fel a fakitermelési bejelentéssel és a nemzeti erdészeti igazgatóság véleményével szemben. A

felperések szerint a tervezett fakitermelés ellentétes a fajok védelméről szóló rendeletben előírt tilalmakkal, és többek között azt kérték, hogy az említett közigazgatási hivatal gyakorolja az e rendelet alkalmazásának ellenőrzésére irányuló feladatát.

- 25 Västra Götaland megye közigazgatási hivatala úgy határozott, hogy nem kell megvizsgálni a fajok védelméről szóló rendelet alkalmazása alóli mentesség szükségességét, ami azt jelenti, hogy a tervezett tevékenység, amennyiben figyelembe veszi a nemzeti erdészeti igazgatóság jelen ítélet 22. pontjában említett véleményében ajánlott elővigyázatossági intézkedéseket, nem ellentétes az említett tilalmak egyikével sem. Az alapeljárás felperesei ekkor keresetet indítottak a kérdést előterjesztő bíróságon a Västra Götaland megyei közigazgatási hivatalnak az ellenőrzési intézkedések elfogadását mellőző határozatával szemben.
- 26 A kérdést előterjesztő bíróság kifejti egyrészt, hogy a fajok védelméről szóló rendelet 4. §-a a madárvédelmi irányelv 5. cikkét és az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikkét egyaránt átülteti, ily módon e rendelet a tilalmak terjedelmét illetően nem tesz különbséget az ezen irányelvek valamelyike alá tartozó fajok között, és hogy szaporodó- vagy pihenőhelyek károsításának vagy elpusztításának az élőhelyvédelmi irányelvben előírt tilalma a nemzeti jog értelmében a madarakra is kiterjed. Álláspontja szerint ez az átültetés semmilyen vitára nem adhat okot, hiszen a madárvédelmi irányelv az EK 175. cikk (1) bekezdése alapján elfogadott minimális harmonizációs irányelv.
- 27 Másrészt a kérdést előterjesztő bíróság hozzáteszi, hogy az előtte folyamatban lévő ügyek azokra a hatásokra vonatkoznak, amelyeket az alapügyben szóban forgó erdőgazdasági tevékenységek gyakorolnak egyrészt a madárvédelmi irányelv hatálya alá tartozó számos madárfajra – amelyek közül többet említ ezen irányelv I. melléklete –, másrészt a *Rana arvalis* fajra, közismert nevén a mocsári békára, amelyet az élőhelyvédelmi irányelv IV. mellékletének a) pontja említ, és amely az ezen irányelvben előírt szigorú védelem alatt áll, és a szóban forgó fakitermelési területen található. E bíróság e tekintetben rámutat, hogy e fajok az érintett területet nagy valószínűséggel szaporodóhelyként használják. Márpedig ez utóbbiakat a tervezett fakitermelés elpusztítja, illetve károsítja.
- 28 Az említett bíróság ily módon úgy véli, hogy szüksége van a madárvédelmi irányelv és az élőhelyvédelmi irányelv egyes fogalmainak értelmezésére ahhoz, hogy dönthessen az előtte felmerült kérdésekről, és ezzel összefüggésben megvizsgálhassa, hogy e fogalmakkal összeegyeztethető-e az a nemzeti ítélkezési gyakorlat, amely megköveteli, hogy amennyiben valamely tevékenység az említett irányelvekben foglalt tilalmakban meghatározottaktól eltérő célt követ, e tevékenységnek az érintett fajok védettségi állapotára gyakorolt negatív hatás kockázatát kell kiváltania ahhoz, hogy e tilalmak alkalmazhatók legyenek.
- 29 E körülmények között a Vänersborgs tingsrätt, mark- och miljödomstolen (vänersborgi ingatlanügyi és környezetvédelmi körzeti bíróság, Svédország) úgy határozott, hogy az eljárást felfüggeszti, és előzetes döntéshozatal céljából a következő, a C-473/19. és C-474/19. sz. ügyekben azonos módon megfogalmazott kérdéseket terjeszti a Bíróság elé:
- „1) Úgy kell-e értelmezni a [madárvédelmi] irányelv 5. cikkét, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely szerint a tilalom kizárólag az ezen irányelv I. mellékletében felsorolt, vagy valamilyen mértékben veszélyeztetett, vagy hosszú távon csökkenő populációval rendelkező fajokra vonatkozik?
- 2) Úgy kell-e értelmezni a [madárvédelmi] irányelv 5. cikkének a)–d) pontjában és a természetes élőhelyek, valamint a [z élőhelyvédelmi] irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában szereplő »szándékos megölés/zavarás/elpusztítás« fogalmát, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely szerint, amennyiben az intézkedések célja nyilvánvalóan nem a fajok elpusztítása vagy zavarása (például erdőgazdálkodási intézkedések vagy területfejlesztés), a tilalmak alkalmazásához fenn kell állnia az intézkedés által a faj védettségi állapotára gyakorolt káros hatások kockázatának?

Az első és a második kérdés előterjesztésére többek között az alábbiakra tekintettel került sor:

- az a tény, hogy a [madárvédelmi] irányelv 5. cikke az 1. cikk (1) bekezdésben említett minden madárfaj védelmére vonatkozik, és
- a[z élőhelyvédelmi] irányelv 1. cikkének m) pontjában a »példány« fogalma meghatározásának a módja;
- az a tény, hogy a faj védettségi állapotának a kérdése relevánsnak minősül főként azon eltérések összefüggésében, amelyek elsősorban a[z élőhelyvédelmi] irányelv 16. cikkében (az eltérés feltétele, hogy ne legyen más megfelelő megoldás és az eltérés megengedése ne befolyásolja hátrányosan az érintett fajok populációi kedvező védettségi állapotának fenntartását az elterjedési területükön) vagy a [madárvédelmi] irányelv 9. cikkében (az eltérés nem lehet összeegyeztethetetlen az említett irányelvvel, amely a 2. cikkben előírja, hogy a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy az 1. cikkben meghatározott fajok állományait olyan szinten fenntartsák, amely megfelel különösen az ökológiai, tudományos és kulturális követelményeknek) szerepelnek.

- 3) Amennyiben a második kérdés bármely részére az a válasz, hogy a tilalom alkalmazásához a nem egyéni szinten jelentkező kárt kell értékelni, az értékelést a következők tekintetében vagy a következő szinteken kell-e elvégezni:
- a) a populáció egy bizonyos, az a) pontban meghatározott, például a régió, a tagállam vagy az Európai Unió határain belüli, földrajzilag korlátozott része;
 - b) az érintett helyi (a faj más populációitól biológiaiilag elszigetelt) populáció;
 - c) az érintett metapopuláció;
 - d) a faj teljes populációja a fajok elterjedésének releváns bioföldrajzi szakaszán belül?
- 4) Az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontjában szereplő »károsítást vagy elpusztítást« az állatok párzási vagy költőhelyét illetően úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely szerint az elővigyázatossági intézkedések ellenére az érintett faj élőhelyének folyamatos ökológiai funkcionalitása közvetlen vagy közvetett, egyedi vagy halmozódott sérelem, pusztítás vagy károsítás miatt elvész, és így a tilalom csak akkor alkalmazandó, ha az érintett faj védettségi állapota a 3. kérdésben említett szintek valamelyikén nagy valószínűséggel károsodni fog?
- 5) Amennyiben a negyedik kérdésre nemleges válasz adandó, vagyis a tilalom alkalmazásához nem az egyéni területen lévő élőhely szintjén jelentkező kárt kell értékelni, az értékelést a következők tekintetében vagy a következő szinteken kell-e elvégezni:
- a) a populáció egy bizonyos, az a) pontban meghatározott, például a régió, a tagállam vagy az Európai Unió határain belüli, földrajzilag korlátozott része;
 - b) az érintett helyi (a faj más populációitól biológiaiilag elszigetelt) populáció;
 - c) az érintett metapopuláció;
 - d) a faj teljes populációja a fajok elterjedésének releváns bioföldrajzi szakaszán belül?

A [...] 2. és 4. kérdésbe beletartozik az a kérdés, hogy az irányelvekben szereplő szigorú védelem a továbbiakban nem alkalmazandó-e azokra a fajokra, amelyek vonatkozásában az irányelv célkitűzése (kedvező védettségi állapot) már megvalósult.”

- 30 A Bíróság elnöke 2019. július 22-i határozatával az írásbeli és a szóbeli szakasz lefolytatása, valamint az ítélelhozatal céljából egyesítette a C-473/19. és a C-474/19. sz. ügyet.

Az előzetes döntéshozatalra előterjesztett kérdésekről

Az első kérdésről

- 31 Első kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság arra vár választ, hogy a madárvédelmi irányelv 5. cikkét úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amelynek értelmében az e rendelkezésben előírt tilalmak csak az ezen irányelv I. mellékletében felsorolt fajokra, a valamilyen mértékben veszélyeztetett fajokra, illetve azon fajokra vonatkoznak, amelyek populációja hosszú távon csökkenő tendenciát mutat.
- 32 Az állandó ítélkezési gyakorlat szerint valamely uniós jogi rendelkezés értelmezésekor nemcsak annak szövegét, hanem összefüggéseit, és annak a szabályozásnak a célkitűzéseit is figyelembe kell venni, amelynek a részét képezi (2020. július 2-i Magistrat der Stadt Wien [Mezei hörcsög] ítélet, C-477/19, EU:C:2020:517, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 33 Először is meg kell állapítani, hogy magának a madárvédelmi irányelv 5. cikkének a szövege szerint, az irányelv 7. és 9. cikkének sérelme nélkül, a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket ezen irányelv 1. cikkében meghatározott valamennyi madárfaj általános védelmi rendszerének kialakítására, amely intézkedések magukban foglalják többek között az említett 5. cikkben kifejtett tilalmakat.
- 34 Márpedig az 1. cikkének (1) bekezdése szerint a madárvédelmi irányelv „a tagállamok Szerződésben érintett európai területén természetesen előforduló összes vadon élő madárfaj védelmére vonatkozik”.
- 35 A madárvédelmi irányelv 5. cikke tehát megköveteli, hogy a tagállamok teljes és hatékony jogszabályi keretet hozzanak létre, az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikkében előírtak mintájára konkrét és különleges védelmi intézkedések megtétele útján, amely intézkedéseknek lehetővé kell tenniük a madárvédelmi irányelv 5. cikkében említett, lényegében az ezen irányelv hatálya alá tartozó madárfajok szaporodó- és pihenőhelyeinek védelmére irányuló tilalmak tényleges tiszteletben tartásának biztosítását (lásd ebben az értelemben: 2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország [Białowieża-erdő] ítélet, C-441/17, EU:C:2018:255, 252. pont).
- 36 A madárvédelmi irányelv 5. cikkének világos és egyértelmű szövegéből tehát az következik, hogy az e rendelkezésben foglalt tilalmak alkalmazása egyáltalán nem korlátozódik az ezen irányelv I. mellékletében felsorolt fajokra, illetve a valamilyen mértékben veszélyeztetett fajokra, vagy azokra, amelyek populációja hosszú távon csökkenő tendenciát mutat.
- 37 Másodszor meg kell állapítani, hogy sem az a szöveggörnyezet, amelybe a madárvédelmi irányelv 5. cikke illeszkedik, sem ezen irányelv tárgya és célja nem teszi lehetővé az irányelv hatályának a kérdést előterjesztő bíróság első kérdésében említett madárfajok három kategóriájára történő korlátozását.
- 38 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy az EUMSZ 191. cikk (2) bekezdése értelmében az Unió környezetpolitikájának célja a magas szintű védelem. Ezenkívül ez a környezetpolitika többek között az elővigyázatosság és a megelőzés elvén, valamint a környezeti károk elsődlegesen a forrásuknál történő elhárításának elvén alapul.
- 39 Amint az a madárvédelmi irányelv (3)–(5) preambulumbekkezdéséből kitűnik, a tagállamok európai területén természetesen előforduló vadon élő madárfajok nagy részének állománya csökken, ami komoly veszélyt jelent a természetes környezet megőrzése szempontjából. Következésképpen az ilyen madárfajok védelme – amelyek főként vonuló fajok, és így közös örökséget jelentenek – szükséges az Uniónak az életkörülmények fenntartható fejlődésére és javítására irányuló célkitűzéseinek eléréséhez.

- 40 A Bíróság arra is emlékeztetett, hogy a madárvédelmi irányelv, amelynek hatálya kiterjed a Szerződésben érintett tagállamok európai területén természetesen előforduló összes vadon élő madárfajra, a 2. cikkében előírja, hogy a tagállamok megteszik a szükséges intézkedéseket, hogy az 1. cikkben meghatározott fajok állományait megfelelő szinten fenntartsák, vagy olyan szintre hozzák, amely megfelel különösen az ökológiai, tudományos és kulturális követelményeknek, figyelembe véve a gazdasági és rekreációs követelményeket is (lásd ebben az értelemben: 1996. július 11-i Royal Society for the Protection of Birds ítélet, C-44/95, EU:C:1996:297, 3. pont).
- 41 Ezenkívül a madárvédelmi irányelv 3. cikke olyan általános jellegű kötelezettségeket ír elő a tagállamok számára, amelyek az élőhelyek megfelelő sokféleségét és nagyságát biztosítják, ezen irányelv 5. cikkéhez hasonlóan az említett irányelv 1. cikkében említett valamennyi madárfaj, azaz a Szerződés hatálya alá tartozó tagállamok európai területén természetesen előforduló összes vadon élő madárfaj esetében.
- 42 E hatály meghatározása a vadon élő madarak egész Unión belüli teljes és hatékony védelmének jelentőségéhez kapcsolódik, tekintet nélkül a tartózkodási helyükre vagy vonulási helyükre, tehát azon nemzeti jogszabályoktól függetlenül, amelyek a vadon élő madarak védelmét a nemzeti örökség fogalma alapján határozzák meg (lásd ebben az értelemben: 1988. április 27-i Bizottság kontra Franciaország ítélet, 252/85, EU:C:1988:202, 15. pont).
- 43 A madárvédelmi irányelv 4. cikke kifejezetten célzott és megerősített védelmi rendszert foglal magában, amely különleges kötelezettségeket ír elő többek között az ezen irányelv I. mellékletében felsorolt madárfajok tekintetében (lásd ebben az értelemben: 1996. július 11-i Royal Society for the Protection of Birds ítélet, C-44/95, EU:C:1996:297, 19. és 23. pont), amelyek e fajok fennmaradásának és szaporodásának biztosítása érdekében elterjedési területükön az élőhelyüket érintő különleges védelmi intézkedések meghozatalából állnak. A tagállamok a mennyiségük és méretük szerint legalkalmasabb területeket e fajok védelme érdekében különleges védelmi területté minősítik, figyelembe véve az ezen irányelv I. mellékletében említett fajok védelmi szükségleteit azokon a földrajzilag meghatározott tengeri és szárazföldi területeken, ahol az említett irányelvet alkalmazni kell.
- 44 Ezzel szemben, amint arra a főtanácsnok az indítványának 44. pontjában rámutatott, a madárvédelmi irányelv 5. cikke szempontjából nincs jelentősége annak, hogy az érintett madárfajok ezen irányelv I. mellékletének hatálya alá tartoznak, hogy a madárfajok valamilyen mértékben veszélyeztetettek, vagy hogy a populációjuk hosszú távon csökken.
- 45 A fenti megfontolásokra tekintettel az első kérdésre azt a választ kell adni, hogy a madárvédelmi irányelv 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amelynek értelmében az e rendelkezésben előírt tilalmak csak az ezen irányelv I. mellékletében felsorolt fajokra, a valamilyen mértékben veszélyeztetett fajokra, illetve azon fajokra vonatkoznak, amelyek populációja hosszú távon csökkenő tendenciát mutat.

A második kérdéstről

- 46 Elöljáróban meg kell állapítani, hogy az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekből az következik, hogy a fajok védelméről szóló rendelet az állatfajok szándékos befogására vagy megölésére, megölésére vagy zavarására, valamint a tojások elpusztítására vagy begyűjtésére vonatkozó, a 4. cikkében szereplő tilalmak terjedelmét illetően nem tesz különbséget az élőhelyvédelmi irányelv hatálya alá tartozó és a madárvédelmi irányelv hatálya alá tartozó fajok között. A kérdést előterjesztő bíróság különösen azt hangsúlyozza, hogy e rendelet 4. cikke első bekezdésének 1–3. pontja a madárvédelmi irányelv 5. cikkének a)–d) pontjában és az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában ily módon tiltott szándékos cselekményeket ülteti át.

- 47 E tekintetben emlékeztetni kell arra, hogy a madárvédelmi irányelv 14. cikke értelmében a tagállamok az ezen irányelvben előírtaknál szigorúbb védelmi intézkedéseket is elfogadhatnak (2011. július 21-i Azienda Agro-Zootecnica Franchini és Eolica di Altamura ítélet, C-2/10, EU:C:2011:502, 49. pont).
- 48 Ennélfogva, amennyiben a kérdést előterjesztő bíróság megállapítja, hogy a fajok védelméről szóló rendeletből az következik, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában előírt tilalmak a madarakra is kiterjednek, a második kérdés vizsgálatát e rendelkezés értelmezésére kell korlátozni.
- 49 E körülmények között meg kell állapítani, hogy második kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontját úgy kell-e értelmezni egyrészt, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely szerint, ha az olyan emberi tevékenység tárgya, mint a fakitermelési vagy a földhasználati tevékenység, nyilvánvalóan más, mint az állatfajok példányainak megölése vagy zavarása, az ebben a rendelkezésben előírt tilalmak csak abban az esetben alkalmazandók, ha az érintett fajok véletlenszerű állapotára gyakorolt negatív hatás kockázata fennáll, másrészt, hogy az említett rendelkezés által biztosított védelem alkalmazása megszűnik azon fajok esetében, amelyek kedvező véletlenszerű állapota megvalósult.
- 50 Mindenekelőtt emlékeztetni kell arra, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontja arra kötelezi a tagállamokat, hogy tegyék meg a szükséges intézkedéseket az ezen irányelv IV. mellékletének a) pontjában felsorolt állatfajok természetes elterjedési területükön való szigorú védelmi rendszerének kidolgozása érdekében, megtiltva e fajok példányai szándékos befogását vagy megölését, szándékos zavarását és tojásaik szándékos elpusztítását vagy begyűjtését.
- 51 A Bíróság kimondta, hogy ahhoz, hogy teljesüljön az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a) pontjában szereplő szándékosságra vonatkozó feltétel, bizonyítani kell, hogy a cselekmény elkövetőjének szándéka kiterjedt valamely védett állatfaj példányának befogására vagy megölésére, vagy legalábbis belenyugodott a befogás vagy megölés lehetőségébe (2006. május 18-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-221/04, EU:C:2006:329, 71. pont). Ugyanez a megállapítás vonatkozik az ezen irányelv 12. cikke (1) bekezdésének b) és c) pontjában szereplő tilalmakra is.
- 52 Közelebbről, a Bíróság az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének b) pontja értelmében vett szándékos zavarásnak minősített olyan cselekményeket, mint a védett tengeri teknősök fészkeinek jelenlétére figyelmeztető táblák ellenére a motorkerékpárok tengerparti közlekedését, valamint az érintett tengerpart övezet strandjain a vízibiklik és csónakok jelenlétét, és kimondta, hogy a tagállam nem teljesíti az irányelv 12. cikke (1) bekezdésének b) és d) pontjából eredő kötelezettségeit, amennyiben nem tesz meg minden szükséges konkrét intézkedést, hogy elkerüljék az érintett faj szándékos zavarását a szaporodási időszak alatt (2006. május 18-i Bizottság kontra Spanyolország ítélet, C-221/04, EU:C:2006:329, 70. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 53 Következésképpen az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában szereplő tilalmak alkalmazhatók az olyan tevékenységekre, mint például az fakitermelési vagy földhasználati tevékenység, amelynek célja nyilvánvalóan más, mint az állatfajok példányainak befogása, megölése vagy zavarása, illetve a tojások szándékos elpusztítása vagy begyűjtése.
- 54 Valamely állatfaj véletlenszerű állapotának az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a) és c) pontja alapján fennálló relevanciáját illetően meg kell állapítani, hogy az érintett faj egyedeinek szintjén fennálló helyzet vizsgálatának szükségessége magából e rendelkezés szövegéből következik, amely arra kötelezi a tagállamokat, hogy megtiltsanak bizonyos olyan cselekményeket, amelyek az állatfajok „példányait” vagy „tojásait” érintik.

- 55 Márpedig meg kell állapítani, hogy a „faj védeltségi állapotának” ezen irányelv 1. cikkének i) pontjában szereplő meghatározása kifejezetten „[egy faj] populációinak [...] sűrűségére” utal, nem pedig az említett faj példányának sajátos helyzetére, ezért e védeltségi állapotot különösen az érintett fajok populációira tekintettel határozzák meg vagy értékelik.
- 56 Egyébiránt, ami az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének b) pontját illeti, amely a fajok szándékos zavarásának tilalmát írja elő, különösen a párzás, utódnevelés, áttelelés és vándorlás idején, meg kell állapítani, hogy noha e pont az említett tilalom fokozott jelentőségének hangsúlyozására irányul – azon időszakokban, amelyek során a példányok különösen sebezhetőek, többek között a reprodukciós képességük vagy a szaporodási sikerük szempontjából, és aminek figyelmen kívül hagyása így tehát különösen valószínűen negatívan befolyásolja az érintett faj védeltségi állapotát –, ez a rendelkezés a szövege alapján nem zárja ki, hogy az esettől függően az ilyen kockázattal nem járó tevékenységek is a hatálya alá tartozzanak.
- 57 Ebből következik, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában előírt védelmi rendszer végrehajtása nem függ attól a feltételtől, hogy egy adott tevékenység negatív hatással lehet az érintett állatfaj védeltségi állapotára.
- 58 Továbbá azon szöveggörnyezetet illetően, amelybe e rendelkezés illeszkedik, meg kell állapítani, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 16. cikke alapján elfogadott eltérések keretében ezzel szemben relevanciája van az arra vonatkozó vizsgálatnak, hogy valamely tevékenység milyen hatással van az érintett állatfaj védeltségi állapotára.
- 59 Ezen eltérések vizsgálata keretében kell ugyanis megvizsgálni mind a szóban forgó tevékenységnek az érintett fajok populációinak védeltségi állapotára gyakorolt hatását, mind pedig e tevékenység szükségességét, valamint a kért eltérés alátámasztására hivatkozott cél elérését lehetővé tevő alternatív megoldásokat.
- 60 Márpedig az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában foglalt tilalmak alkalmazhatóságának az érintett faj védeltségi állapotára gyakorolt negatív hatás kockázatától való függővé tétele az ezen irányelv 16. cikke alapján előírt vizsgálat megkerülését eredményezheti, és így megfosztja e cikket, valamint az eltérést engedő rendelkezéseket és az azokból eredő korlátozó feltételeket a hatékony érvényesülésüktől. Az ilyen értelmezés nem tekinthető összeegyeztethetőnek a jelen ítélet 38. pontjában felidézett elővigyázatosság és megelőzés elvével, valamint az említett irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjában említett állatfajok példányainak és tojásainak fokozott szintű védelmével.
- 61 Így e rendelkezésnek mind a szövege, mind pedig a kontextusa kizárja, hogy az említett rendelkezésben szereplő tilalmaknak az olyan tevékenységekre való alkalmazhatóságát mint a fakitermelési vagy a földhasználati tevékenység, az érintett állatfaj védeltségi állapotára gyakorolt negatív hatás kockázatától tegyék függővé, amely értelmezést az élőhelyvédelmi irányelv célkitűzései is alátámasztják.
- 62 E tekintetben az említett irányelv harmadik preambulumbekkezdéséből kitűnik, hogy mivel ezen irányelv fő célja, a biológiai sokféleség fenntartásának előmozdítása a gazdasági, társadalmi, kulturális és regionális igények figyelembevételével ez az irányelv hozzájárul a fenntartható fejlődés közös céljának megvalósításához.
- 63 Az élőhelyvédelmi irányelv hatodik preambulumbekkezdése ebben az összefüggésben kifejti, hogy mivel ahhoz, hogy gondoskodni lehessen a közösségi érdekelttségű természetes élőhelyek és fajok kedvező védeltségi állapotának helyreállításáról, illetve fenntartásáról, különleges természetvédelmi területeket kell kijelölni egy egységes európai ökológiai hálózat előre meghatározott ütemtervnek megfelelő létrehozása érdekében.

- 64 Egyébiránt emlékeztetni kell arra, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 2. cikkének (1) bekezdése értelmében ezen irányelv célja, hogy a természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelmével hozzájáruljon a biológiai sokféleség biztosításához a tagállamok európai területén belül. Ezenkívül ezen irányelv 2. cikkének (2) bekezdése szerint az irányelvnek megfelelően meghozott intézkedések célja „a közösségi érdekeltsgű természetes élőhelyek, valamint vadon élő állat- és növényfajok kedvező védettségi helyzetének [helyesen: állapotának] fenntartása, illetve helyreállítása”.
- 65 Az említett célkitűzésekből tehát az is következik, hogy mivel az élőhelyvédelmi irányelv a kedvező védettségi állapot „fenntartására” is vonatkozik, meg kell állapítani, hogy azokat a fajokat, amelyek esetében megvalósult az ilyen védettségi állapot, ezen állapot bármely károsításával szemben meg kell védeni.
- 66 Ebből következően meg kell állapítani, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikkének (1) bekezdése nem értelmezhető úgy, hogy az e rendelkezésben előírt védelem alkalmazása megszűnik azon fajok esetében, amelyek esetében megvalósult a kedvező védettségi állapot.
- 67 Ezen irányelv 12. cikke (1) bekezdése a)–c) pontjának alkalmazása során tehát a kérdést előterjesztő bíróságnak kell megvizsgálnia többek között azt, hogy az említett irányelv hatálya alá tartozó, az előzetes döntéshozatal iránti kérelmekben említett állatfajok megtalálhatók-e az alapügyben szóban forgó fakitermelési területen.
- 68 E tekintetben meg kell állapítani, hogy a *Rana arvalis*, közismert nevén mocsári béka fajnak – amint azt a kérdést előterjesztő bíróság kifejti – valószínűleg az alapügyben szóban forgó fakitermelési bejelentés által érintett területen van a természetes élőhelye. E faj az élőhelyvédelmi irányelv által védett állatfajok között szerepel, amelyek ezen irányelv 12. cikke alapján szigorú védelemben részesülnek.
- 69 Egyébiránt a kérdést előterjesztő bíróság kifejti, hogy az alapügyben szóban forgó terület a természetes élőhelye legalábbis a *Tetrao urogallus*, közismert nevén siketfajd, a *Pernis apivorus*, közismert nevén darázsölyv és az *Accipiter gentilis*, közismert nevén héja nevű fajoknak, amelyek a madárvédelmi irányelv I. mellékletében szerepelnek, és amelyek így a leginkább veszélyeztetett madárfajoknak minősülnek.
- 70 A kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata is, hogy azok a feltételek, amelyek mellett az alapügyben szóban forgó fakitermelést el kell végezni, a megelőző és fenntartható erdőgazdálkodási gyakorlatok körébe tartoznak-e, amelyek összeegyeztethetők az élőhelyvédelmi irányelvből eredő természetvédelmi követelményekkel.
- 71 E bíróság többek között rámutat, hogy neki kell meghatároznia, hogy a nemzeti erdészeti igazgatóság által ajánlott elővigyázatossági intézkedések milyen mértékben járulhatnak hozzá a károsodás kockázatának olyan szintre csökkentéséhez, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló tevékenység már ne tartozzon a fajok védelméről szóló rendelet 4. cikkében előírt tilalmak hatálya alá, és hogy e tilalmak alkalmazásának elkerülése érdekében szükség van-e további elővigyázatossági intézkedésekre.
- 72 E tekintetben a Bíróság rendelkezésére álló iratokból kitűnik, hogy az alapügyben szóban forgó fakitermelési bejelentés elbírálása során a nemzeti erdészeti igazgatóság semmilyen önkéntes erdőgazdálkodási tervet nem értékelt. Ezenkívül a nemzeti hatóság nem vizsgálta meg, hogy e fakitermelés elvégezhető-e a fajok védelméről szóló rendeletben előírt tilalmak teljes tiszteletben tartása mellett.
- 73 Egyébiránt a nemzeti erdészeti igazgatóság véleménye nem kötelező a földterület tulajdonosára, továbbá büntetőjogi szankciója sincs annak, ha az ezen ajánlásban szereplő megállapításokat nem tartják be. Az alapeljárás felperesei szerint ez a vélemény mindenestre nem tartalmaz információt arra vonatkozóan,

hogy a fakitermeléssel érintett területen védett fajok élnek, noha a felperesek felhívták az említett igazgatóság figyelmét az e területen való jelenlétükre. Ami az alapügy tárgyát képező fakitermelési bejelentést illeti, az nem jelöli meg, hogy e fakitermelést az év mely időszakában fogják elvégezni.

- 74 A „Védd az erdőt” egyesület ezenkívül kifejti, hogy ha az alapügyben szóban forgó erdőterületet a nemzeti erdészeti igazgatóság véleményének megfelelően kivágják, az erdei környezet eltűnik, ami az ott jelenlévő védett fajok természetes élőhelyei egy részének eltűnését is eredményezi, és így azok hosszú távú fennmaradását fenyegeti.
- 75 E körülmények között emlékeztetni kell arra, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdése a)–c) pontjának tiszteletben tartása nemcsak teljes jogszabályi keret elfogadását követeli meg a tagállamoktól, hanem konkrét és különös védelmi intézkedések megtételét is. Ehhez hasonlóan, a szigorú védelmi rendszer összefüggő és összehangolt, megelőző jellegű intézkedések elfogadását teszi szükségessé. E szigorú védelmi rendszernek tehát lehetővé kell tennie a védett állatfajok e rendelkezésben leírt veszélyeztetésének hatékony elkerülését (lásd ebben az értelemben: 2020. június 11-i *Aliața pentru combaterea abuzurilor* ítélet, C-88/19, EU:C:2020:458, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 76 Az élőhelyvédelmi irányelv céljainak megvalósítása szempontjából ugyanis fontos, hogy a hatáskörrel rendelkező hatóságok előre láthassák az ezen irányelv által védett fajok számára káros tevékenységeket, és e tekintetben nincs jelentősége annak, hogy a szóban forgó tevékenységnek célja-e, vagy sem, e fajok megölése vagy zavarása.
- 77 Ennélfogva a kérdést előterjesztő bíróság feladata annak vizsgálata, hogy az alapügy tárgyát képezőhöz hasonló fakitermelési tevékenységek olyan preventív megközelítésen alapulnak-e, amely figyelembe veszi az érintett fajok védelmi szükségleteit, és azokat úgy tervezik-e meg és hajtják-e végre, hogy azok ne sértsék az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontjából eredő tilalmakat, miközben figyelembe veszik – amint az ezen irányelv 2. cikkének (3) bekezdéséből kitűnik – a gazdasági, társadalmi és kulturális igényeket, valamint a regionális és a helyi sajátosságokat.
- 78 A fenti megfontolások összességére tekintettel a második kérdésre azt a választ kell adni, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontját úgy kell értelmezni egyrészt, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely szerint, ha az olyan emberi tevékenység tárgya, mint a fakitermelési vagy a földhasználati tevékenység, nyilvánvalóan más, mint az állatfajok példányainak megölése vagy zavarása, az ebben a rendelkezésben előírt tilalmak csak abban az esetben alkalmazandók, ha az érintett fajok védettségi állapotára gyakorolt negatív hatás kockázata fennáll, másrészt, hogy az említett rendelkezés által biztosított védelem alkalmazása nem szűnik meg azon fajok esetében, amelyek kedvező védettségi állapota megvalósult.

A negyedik kérdésről

- 79 A negyedik kérdésével a kérdést előterjesztő bíróság lényegében arra vár választ, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell-e értelmezni, hogy azzal ellentétes az a nemzeti gyakorlat, amely szerint abban az esetben, ha valamely meghatározott területen az érintett faj természetes élőhelyének folyamatos ökológiai funkcionalitása károsítás, pusztítás vagy károsodás miatt az elővigyázatossági intézkedések ellenére megszűnik, függetlenül attól, hogy erre közvetlenül vagy közvetetten, önmagában a szóban forgó tevékenység miatt, vagy e tevékenység és más tevékenységek együttes hatásaként kerül sor, az e rendelkezésben előírt tilalom csak attól az időponttól alkalmazható, amikor az érintett faj védettségi állapota károsodásának veszélye bekövetkezik.

- 80 Ez a kérdés az említett bíróság által ismertetett kettős előfeltevésből indul ki – amelyet e bíróságnak kell megerősítenie –, amely szerint egyrészt a védett madárfajok és a mocsári béka a bejelentés szerinti területet olyan szaporodóhelyként használják, amelyet az alapeljárásban szóban forgó fakitermelés elpusztít vagy károsít, másrészt az érintett fajok természetes élőhelyének folyamatos ökológiai funkcionalitása e fakitermelés következtében megszűnik.
- 81 Az említett kérdés megválaszolása érdekében először is emlékeztetni kell arra, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontja értelmében az e rendelkezésben előírt szigorú védelem „a párzási, költő- vagy pihenőhelyek károsítás[ának] vagy elpusztítás[ának]” tilalmára irányul.
- 82 E szigorú védelmi rendszerre tekintettel a Bíróság már kimondta, hogy az említett rendelkezés nem csupán a szándékos, hanem a nem szándékos cselekményekre is vonatkozik. Az uniós jogalkotó azáltal, hogy az irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontjában előírt tilalmat – az említett cikk a)–c) pontjával foglalt cselekményekre vonatkozó rendelkezésekkel ellentétben – nem korlátozta a szándékos tevékenységekre, azt a szándékát fejezte ki, hogy a szaporodó- vagy pihenőhelyek számára fokozott védelmet kell nyújtani a károsításukra vagy elpusztításukra irányuló tevékenységekkel szemben (2020. július 2-i Magistrat der Stadt Wien [Mezei hörcsög] ítélet, C-477/19, EU:C:2020:517, 23. pont, valamint az ott hivatkozott ítélkezési gyakorlat).
- 83 Ezenkívül a Bíróság hangsúlyozta, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontjában előírt szigorú védelem az érintett faj érintett területen található példányainak számától függetlenül alkalmazandó (2018. április 17-i Bizottság kontra Lengyelország [Białowieża-erdő] ítélet, C-441/17, EU:C:2018:255, 237. pont).
- 84 Következésképpen meg kell állapítani, hogy mivel az ezen irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontjában előírt védelmi rendszer alkalmazása nem függ az érintett faj példányainak számától, e rendszer alkalmazását – amint arra a főtanácsnok indítványának 53. és 55. pontjában rámutatott – nem lehet az e faj védettségi állapotára gyakorolt negatív hatás kockázatától függővé tenni.
- 85 Hozzá kell tenni, hogy a jelen ítélet 58–77. pontjában kifejtett megállapításokat analógia útján az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontjában előírt tilalmakra is alkalmazni kell.
- 86 A fenti megfontolások összességére tekintettel a negyedik kérdésre azt a választ kell adni, hogy az élőhelyvédelmi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétben az a nemzeti gyakorlat, amely szerint abban az esetben, ha valamely meghatározott területen az érintett faj természetes élőhelyének folyamatos ökológiai funkcionalitása károsítás, pusztítás vagy károsodás miatt az elővigyázatossági intézkedések ellenére megszűnik, függetlenül attól, hogy erre közvetlenül vagy közvetetten, önmagában a szóban forgó tevékenység miatt, vagy e tevékenység és más tevékenységek együttes hatásaként kerül sor, az e rendelkezésben előírt tilalom csak attól az időponttól alkalmazható, amikor az érintett faj védettségi állapota károsodásának veszélye bekövetkezik.

A harmadik és az ötödik kérdésről

- 87 A második és a negyedik kérdésre adott válaszra tekintettel a harmadik és az ötödik kérdésre nem kell válaszolni.

A költségekről

- 88 Mivel ez az eljárás az alapeljárásban részt vevő felek számára a kérdést előterjesztő bíróság előtt folyamatban lévő eljárás egy szakaszát képezi, ez a bíróság dönt a költségekről. Az észrevételeknek a Bíróság elé terjesztésével kapcsolatban felmerült költségek, az említett felek költségeinek kivételével, nem téríthetők meg.

A fenti indokok alapján a Bíróság (második tanács) a következőképpen határozott:

- 1) A vadon élő madarak védelméről szóló, 2009. november 30-i 2009/147/EK európai parlamenti és tanácsi irányelv 5. cikkét úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amelynek értelmében az e rendelkezésben előírt tilalmak csak az ezen irányelv I. mellékletében felsorolt fajokra, a valamilyen mértékben veszélyeztetett fajokra, illetve azon fajokra vonatkoznak, amelyek populációja hosszú távon csökkenő tendenciát mutat.
- 2) A természetes élőhelyek, valamint a vadon élő állatok és növények védelméről szóló, 1992. május 21-i 92/43/EGK tanácsi irányelv 12. cikke (1) bekezdésének a)–c) pontját úgy kell értelmezni, egyrészt, hogy azzal ellentétes az olyan nemzeti gyakorlat, amely szerint, ha az olyan emberi tevékenység tárgya, mint a fakitermelési vagy a földhasználati tevékenység, nyilvánvalóan más, mint az állatfajok példányainak megölése vagy zavarása, az ebben a rendelkezésben előírt tilalmak csak abban az esetben alkalmazandók, ha az érintett fajok védettségi állapotára gyakorolt negatív hatás kockázata fennáll, másrészt, hogy az említett rendelkezés által biztosított védelem alkalmazása nem szűnik meg azon fajok esetében, amelyek kedvező védettségi állapota megvalósult.
- 3) A 92/43 irányelv 12. cikke (1) bekezdésének d) pontját úgy kell értelmezni, hogy azzal ellentétes az a nemzeti gyakorlat, amely szerint abban az esetben, ha valamely meghatározott területen az érintett faj természetes élőhelyének folyamatos ökológiai funkcionálitása károsítás, pusztítás vagy károsodás miatt az elővigyázatossági intézkedések ellenére megszűnik, függetlenül attól, hogy erre közvetlenül vagy közvetetten, önmagában a szóban forgó tevékenység miatt, vagy e tevékenység és más tevékenységek együttes hatásaként kerül sor, az e rendelkezésben előírt tilalom csak attól az időponttól alkalmazható, amikor az érintett faj védettségi állapota károsodásának veszélye bekövetkezik.

Aláírások